

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

PRAKTISK VECKOTIDNING
FÖR
KVINNAN OCH HEMMET

Stockholm. Iduns Tryckeri Aktiebolag

N:r 13 (380)

Fredagen den 29 mars 1895.

8:de årg.

<p>Prenumerationspris pr år: Idun ensam ..... kr. 5:— Iduns Modet., fjortondagsuppl. » 5:— Iduns Modetidn., månadsuppl. » 3:— Barngarderoben ..... » 3:—</p>	<p>Byrå: Klara Södra Kyrkog. 16, 1 tr. Allm. telef. 6147. Prenumeration sker å alla post- anstalter i riket.</p>	<p>Redaktör och utgivare: FRITHIOF HELLBERG. Träffas säkrast kl. 2—3. Redaktionssekr.: J. Nordling.</p>	<p>Utgifningstid: hvarje helgfri fredag. Lösnummerpris 15 öre (lös:n:r endast för kompletteringar.)</p>	<p>Annonspris: 35 öre pr nonpareillerad. För »Platssökande» o. »Lediga platser» 25 öre för hvarje påbörjad tiotal stafv. Utländska annons. 70 öre pr nonp.-rad.</p>
---	---	--	---	--

Tora Hwass.

Bland de många unga kvinnliga pianister, som de senare åren offentlig framträtt och tagit en mer eller mindre verksam del inom vår hufvudstads musikaliska lif, är det endast få, som visat sig äga verklig musikalisk begåfning, och ännu färre de, som därtill förskaffat sig en solid teknisk grund för ytterligare utbildning af sin talang. Också har på sista tiden musik-kritiken ganska allmänt och med fullt fog klagat öfver bristen på dugliga ackompanjatriser vid våra konserter och lär väl ännu få göra så, till dess man mer allmänt lärt sig inse, att det att ackompanjera till sång är en konst för sig, som, liksom all annan konst, måste *läras*. Vill man riktigt förvissa sig om arten af de unga damers utbildning, hvilka anses tillhöra våra bättre ackompanjatriser, ett anseende, som de förvärfvat sig genom trägen öfning så att säga under kritikens och publikens ögon, ehuru icke alltid till deras belåtenhet, så skall man höra någon

af dem, hvartill understundom tillfälle gifves, deltaga i utförandet af kammarmusik, hvilket äfven det för öfrigt fordrar sitt särskilda studium. De iakttagelser, man då kan ha tillfälle att göra, äro i allmänhet icke af för de unga damerna i fråga särskildt smickrande natur. Desto gladare öfverraskad blir man, när man får höra någon af våra unga pianospelande damer med framgång biträda vid tolkandet af fordrande kammarmusikverk, isynnerhet om hon därvid har tillfälle visa, att hvarken hennes teknik eller uppfattning vidlådes af den ytlighet, hvarför man icke alldeles utan skäl understundom kunnat förbrå våra yngre pianister.

Detta har bland annat varit fallet med den unga dam, hvars bild Idun i detta nummer införlifvat med sitt porträttgalleri. Fröken Hwass erkändes redan tidigt allmänt för en verkligt solid talang, och hon har tillvunnit sig erkännande både offentligt vid sina egna konserter och såsom bi-

Flit, sparsamhet och försiktighet—dessa tre grundvalar för all hushållning—äro moraliska egenskaper och kunna ej vinnas utan moralisk fostran.

John Ruskin.

trädande vid den Anlinska kvartettens och professor Nerudas kammarmusiksoaréer och i rikt mått äfven enskildt, hvarom hennes verksamhet såsom en af våra mest eftersökta lärarinnor bäst vittnar. Och för ytlighet kan hon så litet anklagas, att hon tvärtom skulle ha godt af att inlägga något mer »laisser-aller» i sitt spel, som trots alla sina värdefulla egenskaper dock en och annan gång förefaller något tungt. Fröken Hwass har heller icke öfverdrifvet höga tankar om den specifikt franska elegansen, som för mången annan pianist är både början och slut af deras pianistiska, jag hade så när sagt musikaliska, vetande. Och dock har naturligtvis äfven hon varit i Paris för att fullkomna och afslipa sin teknik, men hennes lärare där, Breitner, en österrikare, förenade med sin i fransk skola förvärfvade teknik en tyskt solid musikkundning.

Grundlig har också framför allt fröken Hwass' utbildning varit alltifrån hennes första studier i Upsala för professorskan Lotten Josephson, hvilka sedermera fortsattes vid konservatoriet i Stockholm för fröken Thegerström och slutligen, som sagdt, fullkomnades i Paris. Men äfven sedan sin återkomst därifrån har hon ifrigt fortsatt sina studier bland annat för professor Franz Neruda, som hon nog har att tacka för många värdefulla anvisningar för utförandet af kammarmusik såväl som i allmänhet för föredrag och uppfattning af olika stilar. Detta sista kunde man förstå, då man vid en af hennes senaste konserter hörde henne med förvånande säkerhet och förstånd utföra en intressant pianosuite af en så sällsynt gäst i våra konsertsalar som den gamle operakomponisten och harmonikern Rameau.

De två sista åren vistades fröken Hwass under säsongen i London hufvudsakligen för att höra, men äfven för att om möjligt få låta höra sig, och uppträdde hon särskildt under förra året mycket i privata kretsar, bland annat hos lady Hallé, mer bekant som Wilma Neruda, den världsberömda violinisten, som bemötte henne med mycken välvilja, hvarjämte hon äfven åtnjöt utmärkelsen att hos en lady Young få spela inför prinsessan Christian af Schleswig-Holstein, drottning Victorias dotter, som lär intressera sig mycket för musik. Fröken Hwass har äfven biträdt vid af professor Neruda anordnade kammarmusiksoaréer i Göteborg och äfven i Köbenhavn, där hon senast i januari detta år biträdde vid en af konsertföreningens smärre konserter, hvarvid hon med mycken framgång utförde pianostämman i Rubinsteins G-molltrio.

Här i Stockholm utöfvar fröken Hwass, såsom redan nämnt, en liflig verksamhet såsom lärarinna och är såsom sådan öfverallt värderad och omtyckt, hvartill äfven hennes älskvärda och vinnande personlighet helt säkert bidragit. Bland sina elever kan hon på sätt och vis bland andra räkna ingen mindre än änkehertiginnan af Dalarna, hvilken, som bekant, mycket intresserar sig för musik — hon är en af

våra flitigaste konserthabituéer — tillsammans med hvilken hon hvarje vecka musicerar ute på Haga slott, hvarvid äfven sjungas duetter. Fröken Hwass sjunger då altstämman och hertiginnan med sin ännu friska och klara sopran öfverstämman.

I går, torsdag, afhöll fröken Hwass sin här i Stockholm numera årligen återkommande konsert, som gafs efter ett särdeles vackert och intressant program, ett ytterligare bevis på den musikaliska smak, hvarför fröken Hwass åtnjuter berättigadt anseende.

Fröken Hwass befinner sig visserligen ännu bland dem af våra artister, som icke ha sin utvecklingsperiod helt och hållet bakom sig, men med den energi och det allvar, som hon visat sig äga, och med den ganska framskjutna ställning, som hon vid unga år redan tillkämpat sig, kan man ha allt skäl att af henne vänta sig mycket — till bättnad för vårt musiklif, som icke har att uppvisa något öfverflöd af verkligt framstående pianister.

M. J.

Islossning!

Det dansar i vattnet, isarne gå,
Och floden vill spränga sig fri!
De kämpande böljorna famla och slå
I skummande raseri.
Det skrattar af fröjd i de frigjorda vågorna,
Och irrande spegla sig aftonlågorna
Som blodiga ringlar däri.

Den låg så död i sin hårda bädd
Med drifoor öfver sin själ.
Men den var stark! — Jag var icke rädd,
Jag kände dess kraft för väl!
Den låg och andades under isarne
Och väntade blott på de första brisarne
För att slå döden ihjäl.

Ju tyngre is och ju högre snö,
Som dämde ditt hjärteblod,
Ju mera du kände dig viss om att dö, —
Dess högre blir vårens flod!
De stiga, de segrande ungdomskrafterna,
Det sjunger af lif i de jäsande safterna,
Det vaknar, ditt domnade mod!

Och vildt som ett härskri mot höjden går
Din stormande frihetssång!
Du lefver ju än! Du har vaknat till vår,
Och din hvila har varit för lång!
Drag fram i de jublande frihetsstriderna,
Flyg ut mot de gyllene, skapande tiderna
Att lefoa ännu en gång!

Ellen Lundberg, f. Nyblom.

Barn och kortspel.

Under rubriken »Små spelare» har i Idun förekommit en beaktansvärd uppsats om ett osundt tidsfördrif, som numera kommit i svang bland barnen: det evinnerliga kulspelet på öppna platser under den varmare årstiden.

Ofoget i fråga leder tanken på ett annat, nästan lika allmänt och med säkerhet vida betänkligare, hvilket företrädesvis vintertiden acklimatiserat sig inom en stor del af barnavärlden.

Under de långa vinterkvällarne händer ofta, att barnen icke veta, hvad de skola taga sig till, sedan läxläsningen är undanstökad. Det är 8—9—10-åringar af båda könen, och de ha hjärtans tråkigt där de sitta och hänga. Någon har sökt få en lek i gång, men den domnar af i allmän olust.

Då kommer en annan lek fram, det är kortleken, och nu blir det strax »lif i spelet».

Det är en gammal lek, som tjänt ut sin tid. — »Den där kan barnen få roa sig med,» har pappa helt välvilligt förordnat, och därmed är han, kortleken, i småttingarnes våld — eller kanske rättare de i hans. Den är kanske till och med ofullständig, men det gör mindre, dess många intressanta egenskaper äro därmed långt ifrån tillintetgjorda — oskadliggjorda, vore jag frestad säga. Den duger ännu förträffligt till hvarjehanda smått och — inte alltid just så godt.

Den yngsta plantan bland ungherrskapet har genast klart för sig, att man skall bygga korthus; det är onekligen också den förståndigaste användningen af den gamla leken, och det är synd och skam, att hans förslag blir med så mycken öfverlägsenhet afvisadt af de andra. Nej, man skall naturligtvis spela!

Och hur defekt det gamla inventariet är, räcker det alltid till kasino, fem kort och trumf eller något annat dylikt.

Jag tror alla barn, som handskats litet med kortlapparne, kunna spela kasino, och jag har ofta af äldre hört yttras: »Det är ett instruktivt spel, det skärper eftertanken, de lära sig räkna.»

Det göra de — de lära sig räkna med den girigt skärpta eftertanken hos en ockrare, som ängslas att inte kunna kapa åt sig nog bland alla de gifna vinstmöjligheterna.

Det är antagligen icke ett spel om pengar eller pengars värde; men det är ett spel, som genomsyras af lika mycken hetsig vinningslystnad, som om det verkligen gällde materiel vinst; hur kommer sig det, och hvad innebär det?

Jo, vinningsbegäret är i alla fall den förhärskande och ledande kraften, och det är i längden ej den abstrakta vinsten af en hög kort af olika värden, som eggas de små spelandes ifver, utan det är den jämsides löpande tanken, att den där korthögen — om nu ock tillsvidare blott för fantasien — kunde representera ett visst verkligt något. Det är således, om man får så säga, det fantasihetsande spelet om ett tänkt värde; och det är ej stort bättre, än om det gällde ett verkligt.

Hör bara t. ex. på den der lilla, som med glimmande ögon just häfvar åt sig »Stor-

Stina» och »Lill-Stina» på en gång: »Åh, där fick jag mig en fet stek — det blir tre streck, och det är ändå en spader till!»

Och titta på dem! De se icke längre ut som barn, där de sitta och trumfa. Oro, snikenhet, lurande förbehållsamhet, skadeglädje, missräkning och hämndlusta förörka de eljes ljusletta dragen. Saken tages tydligen på ett otäckt allvar.

Och rätt som det är, slår en liten hand blixtnabbt ned på en annan, som är i färd att infänga en vinst.

»Nej, du, det där kastet va' inte ditt...!»

»Jo du, försök inte!»

»Åh, det är nedrigt, hon fuskar...!»

Under det de små rofgriga fingrarna nappas om kortlapparna, flamma kinder eldröda till härfästet, öfver barnaläppar flöda hätska, gemena tillvitelser med månet fult ord i, och barnablickar ränna in i hvarandra, hvassa och kalla som stålspjut...

När ni från salen hör det där hastigt uppstickande, gälla grälet, hvilket ni vanligen blott ägnar ett förströdt »Sch, barn! Inte vara osams!» skulle ni i stället gå ut och ta edra älsklingar i betraktande. Hu! ni känner ej igen dem; det är som ett vidrigt häxeri öfver dem.

Det behöfver ju icke i hvarje fall gå så långt, som ofvan antydts, men säkert är, att ingen beröring med kortleken äger rum, utan att det afsätter sig något förfulande märke i barnasinnets. Säg, att det är ett oskyldigt räknespel; säg, att kortleken ju är ett dödt, oskadligt ting — den är det i och för sig, men den mänskliga idén blåser lif i den och den mänskliga lidelsen lockar fram en mängd onda andår ur den: girig vinningslystnad, måhända på ärlighetens bekostnad, kif och strid, afund och misstänksamhet.

Sådana frön behöfva blott en gång komma in i ett ungt sinne, så ligga de och gro i tysthet och kunna till sist göra hela karaktären till ett ogräsland.

Det är något eget med kortleken, han är den farligaste bland alla påhitt i spelväg. Sällskapsspelen på kartor, stjärnspele, järnvägs-, geografiska spel o. d. roa för en afton, för några gånger, men de ha intet förledande hos sig, de äro snart uttömda. Andra spel, bräde, biljard m. fl., kunna alstra en fördärfelig passion, men de ha ett negativt godt med sig: de äro ej tillgängliga i hvarenda vrå, man bär dem ej i fickan.

Men kortleken! Den oförbränneliga, så lätt anskaffade lilla kortleken, på hvilken människosnillet ödt en alldeles för stor del af sin uppfinningsförmåga för att göra den till en outtömlig grufva af olika, intressanta möjligheter och kombinationer — den är och förblir nummer ett af allt spelmaterial; är närmast till hands och bjuder mest: från och med svälta råf till och med vira och i oändlighet vidare. Och det illmarigaste draget hos honom är, att den han en gång lurat sig i händerna på, den följer han sedan envist, troget som en kardborre, och söker på allt sätt göra till sin lydige slaf.

Allt det här om kortleken och dess faror för de unga torde i mångens öron låta som pjunkande öfverdrift. Men jag har på invändningar i den riktningen ett svar: med elden är det bättre att vara för mycket än för litet försiktig. Eller: i fråga om ett onödigt tidsfördrif — hvilket ju ändock kortspelet är för barn — som så lätt bör kunna ersättas med andra bättre och som faktiskt visat sig ha sedligt fördärfvande verkningar, vore det ock blott konstateradt i ett fall på

hundra, i fråga om ett sådant tidsfördrif, menar jag, är det bättre, att iakttaga »öfverdrifna» försiktighetsmått än blott lama eller inga alls.

Flickorna komma i allmänhet tidigt nog ifrån otyget, men pojkarne taga det minnetroget med sig från hemmet till skolan.

Men det är nu icke längre kasino och fem kort och trumf, nej bevars, det har utvecklats till »priffe»; den ene lär upp den andre, och snart är en »fyrkant» bildad, en liten hemlig »junta», där man skulle skämmas: att inte spela om pengar.

Det skulle allt klinga som musik i pappas och mammas öron, om de kunde höra sin käre son nedre-sjunde-klassistens inbjudning till kamraterna: »Ska' vi dra en spader på mitt rum i afton, gubbar? Jag har punsch och cigarrer hemma.» Ty dessa saker följa numera med som oundgängliga och naturliga tillbehör till nöjet. För sjutton, man kan väl inte sitta och »torka» vid spelbordet!

»Gubbarne» säga inte nej och inbjuda sedermera hvar i sin ordning de andra.

Så går det i ett stulet smygundan termin efter termin, därvid studier, hälsa, kassa och moral få sitta allt vådligare emellan för de oemotståndliga kortlapparnes skull.

Den som haft tillfälle att blicka något längre bakom kulisserna i den mognare skolynglingens lif, särskildt dens, som vistas utom föräldrahemmet, skall tyvärr kunna bekräfta ofvanstående iakttagelser.

Kortspelet gör i tysthet mera ondt bland vår manliga skolungdom, än den oinvigde tror. I Stockholm, där mångsidigare och mera lifaktiga intressen gifva sysselsättning åt sinena och spridning af tankarne på olikartade områden, torde faran i det berörda hänseendet vara mindre för ungdomen. Men i landsortsstäderna med deras merendels enformiga stiltjelif, där slår sig S:t Antonius kortmålare med förkärlek ned som bofast, välkomnad ej minst af skolungdomen.

De goda hufvudena undgå på Guds försyn något så när de värsta följderna och halka igenom sin examen — men besinna dock, hur mycken tid och kraft bortödda på ett ovärdigt »nöje», som kanske därtill för framtiden grundlagt en olycklig passion! — De mindre begäfvade, hvilkas möjliga framgång först och sist betingas af ett arbete, som icke får bestjålas på en timme, hur går det med dem, om de råkat i spelets snärjgarn? De förmå icke alls sköta balansen mellan studiearbetet och de tidsödande »nöjen» i smyg, där kortleken merendels tronar i midtpunkten såsom »pièce de résistance». De rekrytera kvarsittarnes hop, komma hem med omöjliga betyg och äro snart förlorade för alla vidare förhoppningar.

Förtviflade undra föräldrarna, hvarifrån all denna lojhet och håglöshet kommit; kunde de blicka djupare in i de verkliga förhållandena, skulle de bakom hela sorgligheten upptäcka — kortleken, den gamla favoriten från barnomsåren, af hvilken minnet alltjämt legat och jäst som en surdeg i det unga sinnet!

Nog har den första impulsen allt för ofta väckts just af det där »oskyldiga» spelet i barnaåren!

— Vid X. högre allmänna läroverk hade för omkring femton år sedan bland en del gymnasister bildat sig ett litet hemligt spelsällskap, som mestadels höll till på ett afläget beläget värdshus. Man skulle då och då spela »priffe», och det skulle bara vara för rolighetens skull — och vid ett glas punsch och en cigarr, förstås.

Ungherrarne befunnos till en början i all-

mänhet tämligen klen hemmastadda i »priffens» mysterier, men det tog sig med undervisning af en och annan, som var alldeles »fullflugen» genom öfningen i hemmet under ferierna; och sedan tog sig allt annat i rask följd. Det blef orgier och spel om pengar med allt högre stegrad point. Det gick snart öfver alla gränser för sans och måtta; ynglingarne, de flesta söner af välburget folk och därför betrodde med kredit, skuldsatte sig till höger och vänster för att betala spel och krogskulder och få material till fortsättning. Så upptäcktes hela historien och skulle beifras med relegationer.

Då inträffade en katastrof, som inhiberade den tilltänkta åtgärden, enär den i sin uppörande tragik ansågs innebära nog straff och varnagel för det ungdomliga lättsinnet.

En morgon sköt sig en af speljuntans medlemmar en kula för pannan. Det bland lärare och kamrater allmänt antagna och med säkerhet riktigt funna skälet var den unge mannens fruktan att vid terminens slut nödgas möta sin stränge far med bekännelsen, att han spelat bort öfver femhundra kronor och i öfrigt på allt möjligt sätt suddat ner sig i förödmjukande förbindelser — för kortlekens skull!

Det är ju att hoppas och förmoda, att blott ett fåtal, som tidigt fått kortleken i hand, gå ett dylikt öde till mötes. Men då det kunnat gå så med *en*, med två, tre eller kanske flere, hvad garanterar dig, att just den där lille »kortlekande» parfveln, hvars stjärnor du ingalunda afläst, är skyddad för all framtida fara?

Då saken alltså är oviss och *kan* innebära en framtidsfara, hvilken hela den tarffiga, med en annan bättre så lätt ersatta »förströelsen» på långt när icke är värd — så hellre bort med kortlapparna från barnen, bort med dem som en svärm förförare och olycksstiftare!

Erny.

Iduns läkarartiklar.

II.

Om dieten vid sjukdomar i matsmältningsorganen.

Af Dr Otto Sandberg.

Anmodad att för Iduns läsekrets skriva en uppsats inom magsjukdomarnes område, var jag i början tveksam, från hvilken synpunkt jag lämpligast borde behandla mitt ämne, ty att något så när uttömmande behandla detta ämne i sin helhet var otänkbart på grund af det begränsade utrymme, som en tidsskrifts spalter lämpligen kunde medgifva. Efter något begrundande gaf Iduns egen titel mig ett uppslag till frågans lösning. Hon angifver sig såsom ett praktiskt organ för kvinnan och hemmet.

Intet syntes mig då lämpligare än att betrakta mitt ämne från den sida, som hade största vikt för Iduns läsekrets, nämligen magsjukdomarnes förhållande till våra födoämnen och måltider. Jag valde detta ämne så mycket hellre, som det just är kvinnan, hvilken i sin egenskap af husmoder mer än någon annan kan välgörande inverka på matsmältningsorganens hållande i godt skick.

Vid sjukdomar i allmänhet spelar dieten en stor rol, men vid inga andra är en lämpligt

anordnad diet af sådan betydelse som vid magsjukdomar. Den är, om jag så får säga, behandlingens A och O.

Härmed vare ingalunda sagdt, att dieten ensam är tillfylligörande; äfven andra hjälpmedel måste tillgripas, men utan en lämpligt ordnad diet är det öfverhufvud omöjligt att förbättra eller bota en kronisk magsjukdom.

Men våra sträfvanden måste ha ett högre, mera vidtomfattande syftemål att förekomma sjukdomar, ej endast att hela det som redan är i olag. Från denna synpunkt får dieten, det är en lämplig anordning och fördelning af födoämnen till måltiderna, en långt mera framskjuten plats.

Det är otvifvelaktigt, att sjukdomar inom matsmältningsorganen skulle mindre ofta än nu är fallet förekomma, om från början mera omsorg ägnades åt valet och beredningen af de ämnen, från hvilka vi hämta vår näring.

Inom vårt land anses magsjukdomar nästan mera gängse än annorstädes, en åsikt som enligt min erfarenhet ej kan jäfvas. Flere kunna ju orsakerna till detta ogynnsamma förhållande vara såsom ett kallt klimat, fattigdom, omåttligt förtärande af spritdrycker m. m., men jag tror dock, att af våra lefnadsvanor särskildt dieten spelar en stor roll vid detta beklagliga missförhållande. För att i någon mån råda bot för det onda är spridande af kunskap om hvad som gagnar eller skadar af synnerlig vikt, ty här som annars är det oftast bristande kunskap, som vållar det onda. Fattigdom kan mången gång lägga öfverståtliga hinder i vägen vid valet af lämpliga födoämnen, men långt oftare än man tror äro okunnighet och bristande omtanke den verkliga orsaken. Äfven med ringa tillgångar kan en sund och tillräcklig föda anskaffas och kroppens behof tillfredsställande fyllas. Långt oftare torde öfverflöd och olämplig matlagning än verklig brist vara orsaken till magsjukdomar.

Det gamla ordspråket, att flere människor äta än svälta ihjäl sig, saknar ej sin sanning. För att gifva ett slående exempel vill jag endast anföra våra stora middagar och supéer med sina många, ofta onaturligt tillkrånglade rätter och vinsorter. Tyngdpunkten ligger här ej alltid på att det skall vara godt och, såsom tillbörligt är, tilltalande för gommen, utan snarare att det är så dyrbart, obegripligt och utländskt som möjligt.

Mången värdinna och värd svälla af stolthet, om de lyckats bjuda sina gäster på några rätter, som de icke förstå, de må nu vara goda eller icke; den mänskliga fåfången att vilja spela kännare gör att gästen äter, äfven om hans stackars mage skall plågas aldrig så illa efteråt. Jag blef för några år sedan rådfrågad för en magsjukdom af en person, som var mycket mager och eländig. Han klagade öfver sin mage, som ingenting kunde smälta. Jag frågade efter orsakerna och fick till svar, att han haft en mycket ansträngande vinter. Jag trodde det gällde ansträngande kropps- och själsarbete, men gåtan fick en annan lösning. Han hade under vintern inmundigat 80 à 90 stora middagar och supéer.

Ett annat offer för bordets njutningar förklarade, att han ej kunde afstå från sina stora middagar, de voro hans enda fröjd i denna världen, men han ville nu, att jag skulle upphjälpa hans sviktande krafter att njuta vidare. Då detta ej var möjligt utan återgång till en enklare diet, förklarade han med högtidligt allvar, att han föredroge hjältedöden på sin valplats — middagsbordet. Flere sådana afskräckande exempel ur min praktik kunde jag anföra, men blotta tanken därpå väcker min

afsmak. Endast den människa, som njuter med förstånd och mätta, är en finsmakare, och en verklig sådan öfverlastar ej sin mage med likt och olik.

Innan jag går vidare, torde en kort beskrifning om matsmältningsorganen hos människan vara af nöden. Matsmältningsapparaten uppgift är att emottaga föda, smälta och i blodmassan öfverföra det användbara af födoämnen, men äfven att från kroppen aflägsna det obrukbara. Matsmältningsapparaten börjar med munnen. Här försiggår första akten af matsmältningen, födoämnenas fina fördelning medels tänderna och uppblandning med saliven under tuggningen, en ingalunda oviktig förrättning, som ej får ringaktas. En god tandgård är ett oundgängligt villkor för en god matsmältning. Behandlingen af magsjukdomar, säger en ansedd författare, måste börja med tändernas noggranna skötsel och omvårdnad. Mången magsjukdom har utan tvifvel framkallats därpå att födan tuggats ofullständigt eller af bristande rengöring af tänderna. Den som väl vill vårda och skydda sin mage, måste tänka på att rengöra munnen och tänderna, helst efter hvarje måltid eller åtminstone kväll och morgon. Rengöringen af munhålan om kvällen är viktigast för bortskaffandet af matrester, som fastnat i tänderna och där under natten lämna ett begärligt näringsämne för bakterier, som sedan med saliven under sömnen omedvetet nedkomma i magen, där de fortsätta sin fördärfbringande verksamhet.

För en god tandhygien äro tandborsten, tandpulver eller tandpasta och tandtinktur oundgängliga medel. Genom tuggningen framkallas hos spottkörtlarne en stegrad salivbildning. Saliven är af stor vikt vid smältningen af alla mjöl- och stärkelsehaltiga ämnen — de s. k. kolhydraten.

Sedan födan tuggats och blandats med saliven, föres den genom sväljningen ned i matstrupen och vidare i magsäcken.

Magsäcksväggen består af tre lager, innerst slemhinnan, därnäst muskellagret och ytterst bukhinnan. Tarmväggen har samma byggnad, som jag redan här för korthets skull vill påpeka. I magen stannar födan en längre eller kortare tid allt efter måltidens storlek och art samt undergår en väsentlig förändring. Jag nämnde nyss, att maten under tuggningen blandades med saliven och redan i munhålan börjar denna sin lösande verkan på stärkelsen genom dess öfverförande i sockerarter, som kunna upptagas i blodet.

Denna omvandlingsakt fortsättes sedermera i magsäcken, så länge syregraden där ej öfverskridit en viss punkt, då den minskas eller hämmas. Magslemhinnan består af rörformigt, tätt vid hvarandra lagrade körtlar, som afsöndra magsaften, hvars uppgift är att smälta en annan viktig grupp af närande ämnen, ägghvitan i vidsträckt bemärkelse.

Till ägghviteämnenas stora grupp höra äggen, vidare kött, fisk, mjölk, ost och en stor mängd vegetabilier, såsom ärter, bönor och mandlar. Magsaften afsöndras i riklig mängd — under ett dygn 800—1000 gram — och innehåller såsom sina viktigaste beståndsdelar pepsin och saltsyra, som förenade med hvarandra i lämplig styrka hafva till uppgift att öfverföra de i födan ingående ägghviteämnen i peptoner, en löst form af ägghvita, som kan upptagas i blodet, hvilket icke är fallet med ägghvitan, sådan den ingår i våra vanliga födoämnen.

Utom den direkta inverkan, som framkallas genom magsaften, undergå födoämnen i magsäcken en uppluckring och finare fördel-

ning, innan de lämpligen öfvergå i tunntarmen. Denna akt utföres af magsäckens muskellager, som försätta födan i en jämn fortgående s. k. peristaltisk rörelse, hvarunder hon intimt kommer i beröring med magsaften och delvis löses, men äfven mekaniskt fördelas till en vällingtjock massa, kallad chymus.

Då matsmältningsarbetet i magsäcken nått denna punkt, öppnar sig magporten, och det tillräckligt fint fördelade eller smälta af födan öfverföres i tarmen, ej på en gång, utan i små portioner med uppehåll af $\frac{1}{2}$ till några minuter. I tarmen fortsättes och avslutas matsmältningsarbetet. Tarmkanalen utgöres af ett långsträckt rör, som genom olikhet i byggnad och funktion består af två väsentligt skilda delar, tunn- och groftarmen, åtskilda genom en klaff eller valvel, som medgifver en strömning från tunntarmen till groftarmen, men ej i omvänd riktning.

Tarmslemhinnan är tätt besatt med rörformiga körtlar, som afsöndra tarmsaften. I tunntarmens öfre del, tolfvingertarmen, inmyrna utförsångarna för lefvern, som afsöndrar gallan, och bukspottkörteln eller pankreas, som afsöndrar bukspotten. Människogallan är i friskt tillstånd till färgen guldgul, af en fadd, bitter, något sötaktig smak. Inkommen i magsäcken, som den under abnorma förhållanden stundom gör, förändras den till sin färg af magsyran och blir grönaktig, såsom man ofta får se den vid de s. k. gallkräkningarna. Gallans betydelse för matsmältningen har varit underkastad mycken tvist, och ännu är dess uppgift ej fullt klargjord. Ägghvitan löses ej af gallan, hvars största betydelse inom kroppens hushållning torde vara att underlätta fettets tillgodogörande, ej så att fettets direkt löses af gallan, utan snarare genom dess närvaro i tarmen fördelas i en fin emulsion, som lättare kan genomtränga den fuktiga tarmväggen, då galla är närvarande.

Af ännu större vikt för matsmältningen i tarmen är bukspotten, som är kroppens kraftigaste smältningsvätska och besitter egenskapen att öfverföra stärkelse i drufsocker, olösliga ägghvitekroppar i lösta peptoner och slutligen, kraftigare än gallan eller något annat ämne i tarmen, befördrar fettets tillgodogörande, dels genom dess sönderdelning i fettsyran och glycerin, dels genom bildande af en fin stadigvarande emulsion, hvilket, såsom vi nyss vid talet om gallan visade, är af största vikt för fettets upptagande i blodet.

Maginnehållet utgöres som vi ofvan nämnde af en sur vällingtjock vätska, som vid inträdet i tarmen träffar den alkaliskt* reagerande blandningen af tarmsaften, bukspotten och gallan. Härigenom förändras småningom dess reaktion från sur till neutral eller svagt alkalisk. Det är sant att en del ägghvita, som ännu ej öfverförts i peptoner, utan endast hållits löst i den sura vätskan, änyo utfälls i fina flockar, men dessa lösas lätt af bukspotten, som är verksamast i svag alkalisk lösning, men äfven verkar lösande på ägghvitan i neutral ja till och med i svagt sur lösning.

Stärkelsens öfverförande i socker genom saliven, som i magsäcken genom syrans närvaro hämmas i sin verksamhet, kommer nu änyo till heders och underhjälpes än ytterligare af bukspotten och tarmsaften.

* Ett ämne eller en vätska säges inom kemien vara af sur, alkalisk eller neutral reaktion allt efter dess olika förhållande till lakmuspapper. Det är surt, om det i likhet med saltsyra förändrar dess färg från violett till röd, alkaliskt om dess färg förändras till blå, såsom är fallet med en sodalösning; neutral reaktion kallas det, då ingen förändring uppstår.

Vi hafva nu sett, huru de tre hufvudbeståndsdelarna, stärkelse, ägghvita och fett, af våra födoämnen genom matsmältningssaftens förenade verkan öfverförts från olösliga i lättlösta former; det återstår att visa, huru och förmedels hvilka krafter de upptagas i blodet, ty först då de hunnit så långt, äro de för kroppen verkligt närande. Den akt, genom hvilket detta sker, kallas resorptionen. Vatten och i vatten fullt lösta ämnen kunna direkt upptagas af de finaste blodkärlen. På detta sätt resorberas en del af födan redan i magsäcken, men den långt största delen först i tarmen och genom en särskild verksamhet hos cellen, så t. ex. allt fett och en stor del af ägghvitan. Det så kallade tarmluddet, som utgör en sammetsliknande bildning å tarmslemhinnan, är härmed verksamt. Lifligast försigår resorptionen i tunntarmen, där tarmluddet är rikligast, men äfven i groftarmen äger en resorption rum, såsom flere forskare otvetydigt visat. Närande lavemang, som ej komma längre upp än i groftarmen, tillgodogöras rätt väl och äro mera berättigade, än mängen velat antaga. De ha sin användning vid vissa svåra former af sjukdomar i magsäcken, såsom magsår och kräfta.

Under matsmältningens fortgång har, såsom fallet är vid hvarje smältningprocess, bildats en mängd slag bestående af förbrukade matsmältningssäkor och en del obrukbara ämnen, som voro tillblandade de verkligt närande delarna af vår föda. Denna masaa bildar ekskrementerna och måste afsläpas ut kroppen. Exkrementerna äro till sin mängd och utseende mycket växlande allt efter de intagna födoämnenas art. De blifva rikligast hos personer, som företrädesvis lefva af vegetabiliska, mera skrymmande ämnen, särdeles sparsamma om födan består af rent senfritt kött, ägg, smör och mjölk. Detta bör beaktas vid anordnandet af dieten under olika sjukdomar i tarmkanalen.

(Forts.)

Sågner.

Berättelse af Hedvig Indebetou.

(Forts.)

Grefven kom hem, och i glädjen härför glömdes hans unga maka förgångna tider för att lefva i det närvarande. Än ströfvade hon vid hans sida genom den vidsträckt parkens ekdungar i den vackra aftonstämningen, eller åtföljde hon honom på åkturer eller långa vandringar kring ägora under dagens lopp — allt under det att styrelsen inomhus småningom, som sig borde, öfvergick ur gamla fröken Britas händer och i hennes egna. Med ett ord: den unga grefvinnans lifliga, praktiska sinne satte sig lätt in i allt. Hon hade också i själfva verket fått en enkel och förständig uppfostran och kände sig icke främmande på det husligas och det verkliga arbetets område.

Men en morgon under det hon satt och samtalade med sin man och under tiden halft omedvetet lekte med den stora nyckelknippan och med en viss stolthet räknade nycklarna därpå, tycktes plötsligt någonting rinna henne i minnet. »Erik!» sade hon, »skulle du vilja lämna mig nyckeln till det stora ekskåpet uppe i tornrummet — jag vill så gärna se hvad det gömmer!»

»Ekskåpet däruppe — ah, det hade jag så när glömt,» svarade han glädtigt; »kom så gå vi då dit upp med detsamma!» Grefvinnan var ej sen att åtlösa uppmaningen och ilade vid hans arm uppför trapporna. Grefven, som först inne i sitt rum hämtat en liten gammalmodig nyckel, vred nu om den i det konstiga låset, som med ett knarrande gick upp.

Skåpet innehöll en mängd kuriosa och föremål, som tillhört huset och familjen från gamla tider: silfverarbeten, gammalt sällsynt porslin, en del kläder af sammet och brokad o. s. v. Grefvinnan genomgick det allt med lifligaste intresse.

»Ingenting har dock något betydligt värde,» anmärkte hennes man, — »utom detta!» Han

hade under tiden tryckt på en liten fjäder, hvarvid en lönnlåda sprang upp, och han framtog nu därur ett stort etui af nött, bleknad maroquin, som han lade i grefvinnans händer. »Tag detta — det är ditt!» sade han, leende öfver hennes förtjusning, redan innan hon öppnat fodralet. Men hennes glada öfverraskning blef ännu större, då hon öppnat låset — ett halsband och ett diadem af de vackraste juveler blixtrade henne till mötes.

»Det är familjejuvelerna, som ägts och burits af slottets alla härskarinnor,» sade han, — »men som de icke gärna få föras ur slottet och än mindre ur landet, så ville jag icke medtaga dem, då jag reste till vårt bröllop. För öfrigt hade jag också nästan glömt dem,» tillade han. »Jag är glad, att du nu påmint mig därom.»

»Hvad de äro utomordentligt vackra!» utbrast den unga frun med beundran, — »och dock kunna de aldrig bli mig så kära som den juvelbrosh du gaf mig på bröllopsdagen!» tillade hon varmt. »Men när skall jag väl bära dessa rika smycken? det vet jag då egentligen inte,» tillade hon leende — »ty vi ha ju båda så föga smak för lifvet i stora världen och ärna blott lefva ett enkelt hemlif härnere på landet. Jag är dig i alla fall varmt tacksam för den stora gåfvan, min Erik,» tillade hon med en smekning, under det han åter tillsände det gamla skåpet och de båda makarna följdes åt därifrån.

Under förmiddagen hade grefven ridit ut, åtföljd af sin inspektör, till en långt bort belägen utgård och skulle inte återkomma förr än sent på dagen.

Gamla fröken Brita, som ännu hade en och annan förtroendepost kvar, kom att söka grefvinnan i något ärende; men då hon icke fann henne i stora våningen, steg hon dristigt på, med en trotjänarinnas förtroelighet, ända in i sin matmors toalettrum. Grefvinnan fanns mycket riktigt därinne, men hon stod vänd med ryggen åt dörren, så att hon ej genast märkte den gamlas inträde. Det var något ganska ovanligt att se den unga grefvinnan stå framför den stora trymäen, såsom hon nu gjorde. Men då hon i nästa minut i spegeln såg fröken Britas inträde, vände hon sig om med ett vänligt leende. Hon hade för ro skulld företagit sig att pröfva juvelerna — det tunga halsbandet tog sig förträffligt ut på den hvita halsen, och det gnistrande diademmet i hennes mörka hår klädde henne så väl, att hon i detta ögonblick var riktigt vacker.

Knapt hade hon dock vändt sig mot gamla fröken, förr än denna gaf till ett lätt utrop — men det var icke af beundran, som man skulle kunnat tro, utan det var ett halft undertryckt rop af förfäran, och på samma gång hade den gamla tagit ett par steg framåt, som hade hon velat skynda fram för att slita af sin matmor hela grannlåten.

Grefvinnan märkte det med förvåning, men Brita, som åter hämtat sig, sade nu med en ton af oro och djupaste allvar: »Fru grefvinna, — här aldrig dessa olycksaliga juveler!» —

Grefvinnan studsade något, men i nästa ögonblick grep hon tillfället i flykten och inbjöd med en åtbörd gamla fröken att taga plats bredvid sig i den lilla bekväma soffan — toalettrummet var nämligen helt och hållet inredt i modern stil.

»Kära Brita,» sade hon på det vänligaste, »sitt ned och låt oss språka litet! Du påminner mig genom dina ord om ditt löfte att berättä mig ett och annat ur slottets och ättens historia — säkert äro dessa smycken på något sätt förknippade därmed?»

Gamla fröken Brita åtlödde kallelsen — något som hon dock aldrig skulle ha tillåtit sig, om grefven varit i närheten — men det skedde nästan motvilligt, och hon kastade så mörka blickar på de glänsande smyckena, att grefvinnan ofrivilligt å sin sida efterkom gummans uppmaning och började att långsamt lösa dem af sig och varsamt nedlägga dem, ett i sender, i det sammetsklädda etuiet. Först därefter var det, som om fröken Britas tunga blifvit löst.

»Grefvens mor var den sista som bar dem,» sade nu gamla fröken, i det hon borttorkade en tår. »Jag minns det, som om det varit i går — det var på grefvens kristning. Hon var så vacker, men mycket blek. Hela släkten var samlad här — — — Men det dröjde inte länge, förrän den samlades igen — det var för att åtfölja den svarta silfverbeslagna kistan till grafhvalvet där borta» — hon pekade härvid genom fönstret på den smärta tornspiran, som uppstack ur skogen på andra sidan om sjön.

»Ja, jag vet att Eriks mor dog kort efter hans födelse,» sade grefvinnan allvarligt; »och jag förstår nu: hon lämnade för tidigt sjukrummet —

öfveransträngning, förkylning vid den stora festen — —

»Det är inte endast dödsfall, som det betyder att bära de här juvelerna,» återtog gamla Brita, utan att ägna någon uppmärksamhet åt grefvinnans anmärkning, »men det följer alltid olycka och sorg af något slag därmed. — Jag var inte mer än sexton år, när jag blef kammarjungfru hos greve Eriks farmor — —

Hon afbröt sig plötsligt, som hade hon sagt alldeles för mycket.

»Fortsätt, goda Brita,» sade grefvinnan intresserad, men nu var den gamla åter sig själf och svarade endast: »Jag får inte glömma hvem jag talar till!»

»Det behöfver du inte fästa dig vid i detta ögonblick,» sade grefvinnan vänligt, »och jag vet i alla fall redan, att det då var något ledsamt förhållande i familjen — Erik har en gång nämnt något därom.» Och den unga kvinnan hade något så älskvärdt och tillmötesgående i sitt väsen, att gumman Brita, liksom de flesta andra, icke kunde motstå det, utan fortfor, ehuru nästan som om hon talat för sig själf:

»Om jag än lefde i hundrade år — och jag har inte långt dit, snart bara ett par tiotal! — så glömmar jag aldrig den natten. — — Det var till mig hon lämnade det här juvelskrinet — för hon hade tänkt ta det med sig, det var visst det käraste hon hade här i huset, för gossen brydde hon sig aldrig mycket om — men så fruktade hon visst, att det skulle röja dem. Och jag, stackars barn — inte förstod jag då, hvad det var fråga om. — — — Det var just här nedanför terrassen, 'han' höll med hästarna — och undan kommo de, och det var nog så godt det: för hade grefven kommit hem, så — — Och se'n bodde hon med den nye mannen nästans utomlands; och grefven ville aldrig se juvelerna mer, för dem hade hon burit på sin bröllopsdag, och han hade varit så kär i henne, så, för vacker det var hon nog och hade varit en af stjärnorna vid hofvet, sa's det, och hade haft så många beundrare, så ingen kunde förstå, hvarför hon tog grefven, som då redan var till ären — men hon var svag för bördens och pengarnas och juvelerna och sånt där, sa's det. — — Men grefven gifte aldrig om sig, utan tog sin syster, fröken Eleonora, i huset — Gud signe hennes minne! och nog fick unge grefven, greve Eriks far, bättre uppfostran af henne, än han kunnat få af modern, — och därför blef han också en ädling! — Ack, att han skulle dö så ung!»

»Ja, jag vet, att han dog redan i Eriks goss-år, så att det var därför, som Erik blef uppfostrad hos sina morföräldrar och aldrig bott här igen förr än nu,» sade grefvinnan sakta, nästan rädd att afbryta den gamlas tankegång. »Men hur ha dessa juveler från början kommit in i släkten?» fortfor hon, då den gamla tycktes så försunken i sina minnen, att ingen fortsättning följde på en stund.

»De äro rof och byte från trettioåra-kriget,» återtog hon, »så det är väl därför, det inte kan vara någon välsignelse med dem. Fältherrn hade hem dem; men inte hade väl heller hon, hans husfru, glädje af dem, för han lär ha varit en vild och sträng herre — det hade han väl varit sig vid ute i kriget. Hon ser inte för glad ut, där hon sitter i stora porträttsalen, i all sin stass.»

»Ja, det är då sant! — Och den röda damen till vänster om henne — är det inte Järngrefvinnan?»

»Jo, det är hon! Hon fick det namnet för hon var så hård och kall och styrde som med järnspira. Det var tung tid för folket på godset; för hon var sniken och snål, så hon undnade knapt nå'n att äta, — men guld och ädelstenar, det samlade hon, och det säges att det är hon, som låtit sätta in alla de största juvelerna i diademmet och halsbandet, och det säges också, att hon har många flere ändå med sig, där hon ligger i sin stora kopparkista — inte vet jag! Men inte ger sådant ro i grafven — — Men det ska' vi inte orda om nu! — —

»Och det var hon som bodde i tornrummet?»

»Ja, för på äldre år blef hon så folkskygg, och trodde sig ha fiender öfverallt, så att hon inte ansåg sig säker annat än däruppe.»

»Och hvartill har det egendomliga rummet sedan begagnats?» frågade grefvinnan, då hon under några minuter förgäfvets väntat någon fortsättning.

»Sedan användes det ibland till gästrum, har jag hört, men på senare tider har det stått obebodt — åtminstone så länge jag minns tillbaka. För det är ingen, som velat bo där! — —

(Forts.)

Skrifva bref.

Skrifva bref! — Locka ej dessa ord fram en svärm af brokiga bilder i ert sinne? En mängd minnen — först från den tid, då »den evigt älskade» och »evigt trogna» barnsvännen eller väninnan och ni själf korresponderade åtminstone hvarannan dag, så en gång i veckan, en gång i månaden, och till sist — inte alls; sen från er ungdomstid, vissa mystiska, hemligt afsända och hemligt mottagna bref, dessa så ofta utväxlade, som ni gömde för andras ögon, äfven om »hela världen» visste, »hvem det var, som skref så där ofta till syster Ellen,» bref, som ni kanske nu inte längre har kvar, men som ni ändå erinrar er med ett varmt vemod, färgade som de äro af ungdomsminnenas oförstörliga rosenskimmer.

Andra minnen äro inte lika varma, lika behagliga att erinra sig. Ni minns från många år tillbaka, hur förfärligt trögt det gick att skrifva till faster Agnes, hos hvilken ni hade varit hela julen och haft så roligt och som ni naturligtvis måste skrifva till och tacka. Ni dröjde alldeles oförsvärligt länge; till sist vardt ni då nödgad, och så började ni med suckan och klagan:

»Lilla rara Faster!

Jag skulle ha skrivit långt förut till Faster och tackat för Fasters stora vänlighet och allt roligt, som jag hade hos Faster, om inte...

Jaha, om inte ja, men hvad skulle ni hitta på? Sjuk hade ni inte varit, och tid det hade ni då haft. Ja, det var ett bekymmer, innan det brefvet vardt färdigt. Sen har ni fått lära er bättre; nu börjar ni nog aldrig ett bref med »jag», nu känner ni till alla sedöfliga fraser och samlifvspråkets mjukaste vändningar. Men ändå...

Ni drar en suck vid tanken på alla dessa bref, som ni varit tvungen att skrifva. Åh, hvad orden famla och bli fadda, allt låter så platt och konstladt och tarfligt dumt, ni skulle säga det mycket bättre, tycker ni. Åh, detta hemska, som kallas att skrifva bref till vänner och bekanta, som ni måste skrifva till och — som ni egentligen ingenting har att säga, men som skulle bli så ledsna, om ni glömde bort dem och inte skrefve.

Och så plitar ni ihop några sidor om dagens *on dit* och plockar fram hvad ni kan och ur hvad ni själf upplefvat, till dess ändtligen ni tycker er hafva uppfyllt allan rättfärdighet och rätt nöjd undertecknar ert opus med ert vanliga »Din egen etc.» eller hvad det nu är. Ja, min fru, så går det till i allmänhet, eller hur? Och när ni träder ut ifrån detta tyngande arbete och triumferande berättar er man, att nu har ni ändå skrivit det där brefvet, som så länge tryckt på ert sinne, då har den otäckingen inte ett ord till beröm för er bedrift, utan han bara skrattar och påstår, att han minsann aldrig skulle förnedra sig så djupt som till att smida ihop ett dylikt mischmasch af hyckleri och nonsens. Och jag tror, att, hvad ni än svarar honom, ni dock måste medge, att han har rätt, att det i själfva verket är en af dessa vanliga hvardagslifvets konventionella nutidslögner, som ni har gjort er skyldig till.

Detta slags bref, dem, som man skrifer nödd och tvungen, borde man aldrig skriva. Säg inte, att det är omöjligt att låta bli! Större ting än så ha visat sig genomförliga. Om man också i samtal ofta nog pratar

mycket värdelöst, bör dock det man skrifer vara af annan halt för att försvara det längre lif, som ni gifvit det. Och ni gör orätt mot både edra vänner och er själf, när ni ger dem dylika tomma bref. Ty det händer, att man åt verkliga vänner bjuder sådana där epistlar, som handla om allting och ingenting. Men detta är ett hån. När rummet satt sin skiljemur mellan två vänner; är det utbytet af tankar och förtroenden, som grusar denna och kommer dem att känna sammanvarons fröjd igen. Men där skall också ens eget jag träda till mötes i brefvet, liksom när personerna stå ansikte mot ansikte.

Men mången tror, att det är typen för ett godt bref, när den skrivande så trädt i bakgrunden, att ej ens ni, som känner hans andliga bild, förmår där skönja dess drag. Ja, det är visst en konventionell regel detta, att man ej skall låta sitt »jag» titta fram mellan brefvets rader. Men om ni en gång får ett bref från en, som står er nära, och det har de banala fraserna, den stereotypa brefjargonerna med dess traditionella, färglösa humor, då är det er ej, som om ni hade brefskrivaren bredvid eder, och ni skall tänka vid er själf, att det fattas något i detta bref, att det icke är han (l. hon) själf, som där talat till eder. Ty så blir ett bref er kärt, när ni ser hvarje rad präglad af personlighetens särmärke.

Och icke är det svårt att skriva så. Det fordras ju endast en ringa ting. Att vilja det, att se bort från alla konventionella hänsyn, att lämna allmänningens rämärken och skriva så, som man skulle vilja att andra skrefve till en själf. Föga är att skatta så bland vängåfvor som ett sådant bref. Och ändå händer det, att man nästan skäms öfver att ha skrivit så, att ha blottat sig själf. Jag kände en ung man, som mycket gladde sig öfver korrespondensen med en ung dam af sina bekanta. »Det är sådana präktiga bref,» sade han till mig en gång, »det finns intet banalt i dem. Jag får henne själf så klar för mig, som om vi vore tillsammans, och det är en karaktär att känna.» Nåväl, en tid efteråt hade hon begärt sina bref tillbaka och ville sluta skriva. Hvarför? Helt enkelt därför att hon, som hon själf sade, skämdes så öfver sina dumma bref, hon hade ju talat så mycket om sig själf. När man tänker så, då bli brefven lika opersonliga och stela som tidningarnas notisafdelningar, då kunde man likaså gärna begagna tryckta formulär eller skriva efter brefställare, det skulle ej göra brefven mera färglösa, mera ytligt flacka.

Den som man värderar så, att man vill brevväxla med honom, den är också värd goda bref, och största vinsten skördar ni ju själf. Ni får tala ut helt och fullt och fritt; andra våga också öppna sitt inre för er; och när ni en gång får lust att genomlöpa i edra minnen den tid, som sjunkit i det förfutnas fjärran, bli dessa bref dyrbara hjälpare, ända sagoförtäljare för er tillbakaskådande anda.

Lennart Hennings.

De verkligt stora personligheterna äro de, som gjort allting hvad de gjort väl, och som aldrig föraktat något, huru litet det än månde vara, af Guds skapade verk.

John Ruskin.

Från Iduns läsekrets.

När håren gråna...

Några allvarsord med anledning af frågan n:r 274 i Idun.

Som vi alla nogsammt veta, finnes mycken olycka, mycket lidande i denna världen, och orsakerna därtill liksom till lycka och glädje äro af mångfaldigt slag. Man kan aldrig verkligen känna en människa, utan att man vet, hvad hon anser som lycka eller olycka, ty uppfattningen är i detta fall som så många andra ytterst beroende på hvars och ens lifsåskådning. Det den ene anser för lycka, anser den andre för olycka och tvärtom. En snillrik amerikansk författare* säger: »Om jag får höra om en människa, att hon är mycket lycklig, så säger detta mig icke mycket om den människan, såvida jag icke tillika får veta, af hvad slag hennes glädje eller sorg är. Lycka kan vara en känsla af belåtenhet med att dynorna äro mjuka och himlen klar eller ock en högstämnd känsla af harmoni med Guds godhets verk i skapelsen, och sorgen kan vara otåligheten vid ändrade lefnadsförhållanden eller ångesten i en sargad själ.»

Just vår uppfattning af lycka och olycka, glädje och sorg är en prøfvosten för bedömandet af vårt människovärde. Ty därav bevisas, om vi äro blott jordkryp, som sätta in hela vår själ i detta tidslifvets företeelser, eller om vi förmå höja våra blickar till stjärnorna och fatta oss själfva såsom evighetsvarelser.

På den, som lärt sig förstå olyckans och sorgens uppfostrande betydelse, gör det ett högst nedslående intryck att se dessa begrepp missbrukas i så hög grad, som ofta är fallet. Den ena är »hårt prøfvad», därför att hennes man ej lägger ihop servietten eller hänger upp handduken, och den andra är »verkligt olycklig», därför... att hennes hår håller på att gråna. Men må vi ej le åt en dylik ytlighet, utan beklaga dem, som så föga förstå af lifvets allvar. Jag vet verkligen ej något härfärgningsmedel, som jag kan rekommendera såsom »oskadligt och väl bepröfvadt» åt »en verkligt olycklig». Och om jag också visste det, skulle jag behålla kunskapen därom för mig själf. Är den frågande *verkligt olycklig*, är hennes olycka »ångesten hos en sargad själ», då bryr hon sig icke om att håret börjar gråna, och anser hon sig lycklig, *därför* att hennes hår håller på att förlora den svarta färgen, då må hon gärna få förbli det. Detta kan nu visserligen tyckas vara ett hårdt tal, men man kan ej känna medlidande annat än med en lidande.

Jag skulle vilja råda »en verkligt olycklig» att söka glömma sin egen »olycka» för att i stället söka mildra andras. Ty det är ett osvikligt medel. Besök några af dem, hvilkas hår grånat under nöd och umbäranden, fattigdom och lidanden. Gif dem en liten gåfva, om ni så kan... så mycket åtminstone har ni nog att gifva, som en flaska härfärgningsmedel kostar... men gif dem framför allt vänlighet och medkänsla. Kanske skall då någon af dem öppna sitt hjärta för eder, och då skall ni säkerligen lära eder inse, huru stor skillnad det är på verklig och inbillad olycka.

Sara.

Ur notisboken.

Hildur Hallberg †. Natten till i söndags afled härstädes efter långvarigt lidande lärarinnan vid Wallinska skolan, fröken *Hildur Hallberg*. Idun torde med det snaraste återkomma till ett närmare omnämnande af den förtjänta kvinnans lifsgärning.

*

En dotter till skalden Valerius. I söndags afled härstädes efter en tids sjuklighet porträttmålaren *Aurora Valeria Abertina (Berta) Valerius* uti en ålder af 70½ år. Fröken Valerius var född den 21 juni 1824 och dotter af den bekante skalden, kanslirådet Johan David Valerius och hans maka, född Ingell. Fröken Valerius var först verksam härstädes såsom fotograf och åt njöt såsom sådan mycket anseende. Vid sidan af denna sin verksamhet ägnade hon sig med framgång, liksom sin yngre syster Adelaide, gift med framlidne kaptenen vid flottan, lotsdistriktschefen frih. A. R. Leuhusen, åt målarekonsten, i

* Phillips Brooks.

synnerhet porträttmåleriet, men har sällan offentligen exponerat frukterna af densamma. Hon sörjes närmast af två systrar samt många vänner.

*

Till den stora hvilan ingick den 22 dennes efter blott några dagars sjukdom fru *Jenny Svalander*, änka efter framlidne häradshöfding Svalander. Den aflidne var sedan fyra år bosatt å sin villa vid Djursholm utanför Stockholm, där hon vunnit sin omgifnings tillgifvenhet och vördnad genom sitt enkla och blida väsen samt en gudsfuktan, som präglade hela hennes lifsgärning. Många äro de, som med saknad skola minnas den gamla kvinnan med det vackra hvita huvudet som en alltid deltagande vän, många äfven de, som välsigna den hjälpande hand hon aldrig undandrog sin nödställda like. Den gamla sörjes närmast af en son, disponenten E Svalander, samt två döttrar, den äldre änka efter framlidne lektor A. Ewert, den yngre gift med aktuarien S. A. Löfström. En broder till den aflidna är godsägaren C. F. Lundström härstädes; en annan var den om vår tändsticksindustri så högt förtjänte Janne Lundström.

*

Profår för semenariilärarinnor. Stockholms stads konsistorium har mottagit en skrivelse från chefen för ecklesiastikdepartementet af följande lydelse:

»Då det visat sig vara af behovet påkalladt, att anordningar vidtagas för att bereda tillfällen åt såväl kvinnlig filosofie kandidat som lärarinna, hvilken aflagt afgångsexamen vid högre lärarinneseminarier i Stockholm, att genomgå en profårskurs för vinnande af behörighet till att söka lärarinnebefattning med adjunks tjänstgöring vid rikets folkskollärarinneseminarier, har jag skolat anmoda eder att, efter hörande af lärarekollegiet vid folkskollärarinneseminarier i Stockholm, inkomma med yttrande och förslag rörande anordnandet vid nämnda seminarium dels för kvinnlig filosofie kandidat af en profårskurs, beräknad för ett läsår, dels för lärarinna, som genomgått högre lärarinneseminarier i Stockholm, af en dylik kurs, afsedd att genomgå under en termin.»

Skrifvelsen har af konsistorium remitterats till lärarekollegiet vid folkskollärarinneseminarier.

Teater och musik.

Kungl. operan. Konsert gafs i tisdags å k. operan, hvarvid *lady Hallé* uppträdde och utförde flera nummer. Få af samtidens konstnärer på det musikaliska området har väl så vår publiks öra som hon. Oftare än de flesta andra har hon uppträdt härstädes, och här har hon ju ock en gång haft sitt hem. Utan gensägelse torde hon ock vara den främsta nu levande kvinnliga violinist. Och samma förträffliga egenskaper, som vi förr lärt oss beundra hos henne, finna vi äfven nu: den mest fulländade teknik, den finaste nyansering, stilenlig uppfattning och nobelt föredrag samt öfver det hela poesi och osökt behag. *Lady Hallé* utförde Beethovens violinkonsert (d-dur), recitativ och adagio af Spohr samt *Vieuxtemps'* Fantasia appasionata — allt lika öfverträffligt. Särskildt kunna vi ej underlåta att framhålla det sistnämnda numret, som väl aldrig erhållit ett bättre utförande härstädes. Att den fulltaliga publiken, som för hvarje nummer satt andlöst lyssnande, hyllade den framstående konstnärinnan med de mest entusiastiska applåder, är naturligt. — K. hofkapellet, som under hr Hennebergs ledning på ett utmärkt sätt skötte ackompanjemanget, utförde därjämte uvertyren till operan »Anacreon» af Cherubini samt Massens här flere gånger utförda målände och i allo förträffliga orkesterversuiter (op. 13). Hr *Lundqvist* utfyllde programmet med en aria ur operan »Iphigenia i Aulis».

Ny konsert gifves i afton med biträde af *lady Hallé*.

Maria Behådelsedag uppfördes å k. operan för första gången efter omkring 20 års hvila Gounods ungdomsopera »*Sylvia*». Till en fattig och innehållslös text har den frejdade tonsättaren komponerat en melodisk musik med flere rätt anslående nummer. Bland de uppträdande togs priset af fröken *Karlsohn* som den kække gossen *Mazetto*. Fröken *Sparrman* hade en ganska lycklig afton som *Sylvia*; likaså hr *Lundmark* som *Horatio*. Reprisen torde dock ej länge hålla sig uppe på spellistan.

Fru Lotten Seelig-Lundbergs soaré å Kungl. operan förliden lördag, hvarvid »*Strandbybor*», Drachmanns stämmingsfulla skådespel ur det danska fiskarlifvet, uppfördes, hade lockat en fulltalig och synnerligen tacksam publik, bland hvilken särskildt märktes h. m:t konungen med uppvaktning. Främst hyllades naturligtvis soarégifvarinnan för hennes innerliga framställning af det unga naturbarnet *Gertrud*, om hvilken ofördärfvade hjärta så många män täfla. Bland de öfrigas prestationer må framhållas fröken *Ahlanders* ytterst verkningfulla *Tok-Karin*, hr *Hamrins* *Ole Rass*, som riktigt doftade af saltvatten och beck, hr *Olssons* *Svend* och hr *Skånberg* och *Hartman* som de båda herremännen, bröderna *Farsund*. För öfrigt voro nästan alla de många birollerna godt företrädda, och det hela gick med stämning och lif.

Hr F. Hedlunds matiné å Dramatiska teatern *Marie* Behådelsedag hade naturligtvis förskaffat honom »lapp på luckan». Matinégifvaren uppträdde själf i programmets första nummer, ett litet franskt skämt, kalladt »*Rättan*», där de båda rollerna af honom och fröken *Scanström* erhöilo ett förträffligt återgifvande. — Därefter uppfördes för första gången härstädes *Marco Pragas* 1-akts-skådespel »*Förråd*», öfversatt af H. Key. Den ytterst spännande äktenskapsdramen gaf fru *Seelig-Lundberg* och hr *Skånberg* tillfälle att visa den bästa sidan af sina skådespelaretalanger. Ufförandet var nämligen å båda händerna särdeles förtjänstfullt och ryckte åskådarna ovillkorligen med sig. Hr *Örtengren* återgaf särdeles bra en liten biroll. Bifallet var efter detta stycke synnerligen lifligt. — Till slut gafs Heibergs muntra vädevill »*De oskiljaktige*», där intresset naturligtvis i främsta rummet är fästadt vid den 13-åriga *Carolinas* rent af dräpliga representant, fru *Hartmann*, som här nästan öfverträffar sig själf i uppslutet och lustigt spel. Hon sekunderas mycket bra, särskildt af fru *Hamrin* som den unge sjökadetten.

Södra teatern har åter vunnit en skrattsuccés med en engelsk fars; det synes som om den torra engelska humorn börjar tilltala vår publik som en uppfriskande omväxling efter tyskt »*unsinn*» och fransk frivolitet. »*Borthbytingen*» — så är det nya teaterstyckets namn — väckte nämligen på premiären i lördags ett rent af frenetiskt bifall. Som förpjas gafs ett litet svenskt original i 1 akt: »*Snöyra*», som äfven mottogs gunstigt. Vi torde återkomma till ett närmare omnämnande.

Hrr Stenhammar och Bäck gäfvu i lördags sin andra musikafon i Vetenskapsakademiens hörsal, hvilken var fylld till sista plats. Härför hade nog soarégifvarne i främsta rummet att tacka det utmärkte biträde de lyckats erhålla i *grefvinnan Math. Taube*, hvilken med öfverlägsen sängkonst och vid förträfflig röstdisposition föredrog trenne Beethovenssånger, af hvilka den sista, »*Kysen*», måste omtagas. Den instrumentala afdelningen upptog kompositioner af Beethoven och Bach, båda väl representerade, särdeles den sistnämde. De båda exekutörerna rönste ock det lifligaste bifall för utförandet af de olika numren. Hr *Aulin* utförde med omsorg violinstämman i Beethovens violinsonat.

Matiné förberedes till påskdagen i Berns' salong af regissören vid k. operan hr A. Rundberg. Flere framstående förmågor lära komma att biträda.

Om Musikföreningens konsert instundande tisdag påminna vi ännu en gång.

Oupplösliga band.

Novell för Idun

af

Sylvia.

(Forts.)

»**H**eck Ella,» utbrast han häftigt, i det hans blickar blefvo bedjande och inställsamma. »Hela mitt lif igenom skulle jag vilja bära er på mina händer!»

»Jag fruktar, min käre John, att det skulle bli en alltför tung börda för er,» sade tant, som trädt in till oss, utan att han varnsat

hennes, och nu gaf honom ett oroligt, spörjande ögonkast. Men hon lugnade sig i samma stund, ty hon kunde väl egentligen icke föreställa sig något så barnsligt och barockt som?...

Hon fullföljde ej sin tankegång. En sak, som var betydligt angenämare och förståndigare, låg henne om hjärtat... Till exempel en elegant dräkt, i hvilken en viss ung dam skulle kunna uppträda på det mest hänförande sätt. Och följden? Troligtvis särdeles tillfredsställande, ty hon begaf sig småleende mot dörren, där hon, på sitt vanliga graciösa sätt, nådigt vinkade mot John, som jämte henne lämnade rummet, medan hon glädtigt ropade: »Krya nu upp dig, Ella!»

Om man ändå ville låta mig vara i fred! För visad välmeneing var jag, i sanning, ett otacksamt föremål och, med ett utbrott af harm, fattade jag Johns bukett, som ännu låg rakt under näsan på mig, samt slängde den långt bort, hvarpå jag häftigt började vandra fram och tillbaka, i det jag inom mig kände en åtra efter att liksom kunna rusa undan mig själf. Sedan jag emellertid i förbigående stött till några stolar och bord, var jag trött på denna kraftansträngning och sjönk åter däsigt ned i ett soffhörn för att i samma ögonblick vid en häftig ringning rusa upp igen, i det jag frågade mig, om tant redan hade återvändt, eller om hon glömt något och skickat John?

»Är elden lös?... Hvad står på?» Ropade jag, då jag från tamburen hörde en manlig röst. »Ni ringer som en...»

Orden dogo på mina läppar, ty i det Lova slog upp dörrarna så...

»Min egen, älskade Gabriella!»

Det var ingen synvilla. Jag hörde icke fel. Mina blickar hängde fast vid Gösta von Herberts vackra, något echaufferade ansikte och mina öron lyssnade till välkända tonfall.

»Jag vet inte om jag vågar,» suckade han, sedan Lova med tillbörlig vördnad dragit sig tillbaka. »Om jag nu vågar närma mig... om du skall kunna glömma att... att...»

Han såg sannerligen ut som en missdådare, hvilket han också var. Att jag i denna stund genast skulle hälsa honom med ett förlåtande småleende, därpå hade han måhända beredt sig, men detta var omöjligt, därtill hade jag lidit för mycket.

I mitt stilla sinne sade jag endast, att jag kanske en smula förhastadt plågat mig själf. Med de grymmaste föreställningar och tankar hade jag ju rent af mörbultat min inre människa och behandlat den som ett slags trasor, så att jag nu kände mig nästan tillintetgjord och knappast ägde styrka att göra en afvärande rörelse.

»Jag förstår inte hvad som för er hit, Gösta?...»

»Min ånger... min kärlek...»

»Men det... men då vi inte ha någon utsikt att kunna tillhöra hvarandra,» afbröt jag på ett så villrådigt sätt, att han trädde ännu några steg närmare.

»Jo jo, vi kunna tillhöra hvarandra!» ropade han och knäppte tillsammans sina händer. »Om endast... om du inte stöter mig ifrån dig, Gabriella... om du... ack, milde Gud!... Hur skall jag kunna lägga mina ord så, att du fattar hur högt jag älskat dig äfven i den stund, då jag talade med dig om nödvändigheten, att vi skulle afstå ifrån hvarandra...»

»Om jag inte stöter dig ifrån mig,» upprepade jag ungefärligen med samma uttryck som om en papegoja hade framställt dessa

Extra fin Marsala

(Qualité Inghilterra) härstädes lagrad sedan 1891. Vid undersökning af härv. handelskemist befunnen enl. analys fullgod. Pris kr. 1:25 pr butelj. Finnes endast hos

K. A. Nydahl & C:o
Stockholm, 2 Stureplan 2
Riks- och Allm. telefon.

Stockholm, är nu flyttadt till B. Vasagatan, vid Centralstationen, mitt för järnvägs-parken och Nils Eriasons staty, alltså det centralt lästa och verktygs- och tryck- i Stockholm. Rekommenderas i den resande allmänhetens benägna åttänka.

Belfrages Pensionat & Hôtel, Vasagatan 8 (nära Centralstationen), Stockholm

Tandläkare dr Geo. Forssmans Tandpulver, två slag, Tandpasta, Tandtinktur
 Nya preparat för tandernas vård.
 Annas & de Åstas apotek i partyaffärer o. hos hrr handlande. Parförläggning för Sverige hos Stockholms Bendix, Josephson & C:o, 11 Reforingsg.

ord, och jag såg på honom med runda, äkta Hägerkloska ögon.

Hade han då kommit underfund med, att vi, hur mörk framtiden än månne synas, att vi icke kunde försaka hvarandra? Hade kärleken segrat öfver alla beräkningar?

Mitt hjärta bultade på ett hårdt, obestämdt sätt, medan han fattade mina händer och drog mig ned bredvid sig.

»Ella, säg mig ett enda vänligt ord,» bad han hviskande.

Häftig och öfverilad som jag lätt var, hade han dittills behärskat mig genom sitt lugna och sansade uppträdande samt den lilla min af öfverlägsenhet, som gaf åt hans tilltalande ansikte ett distingueradt uttryck. Men i detta ögonblick betedde han sig sannerligen som en skolgosse. Mellan oss blef det i hast liksom ombytta roller, och jag tror, att det låg öfver mig något af tants grand air, då jag frågande blickade på honom.

Var det hans mening att vi, trots fattigdom och därmed sammanhängande oberäkneliga bekymmer, hvilket allt han vid vårt sista sammanträffande så noggrant och detaljeradt hade skildrat — var det dock verkligen hans mening att vi, oafsedt alla pekuniära bekymmer, skulle börja detta pröfvarika äktenskap, för hvilket han i så värtaliga ordalag hade förräddt sin fasa? Skulle mitt ägande verkligen jämna för honom fattigdomens knaggliga stråt eller... eller hade något inträffat, som i denna tilltänkta förening mildrade en del omständigheter och gjorde honom beredvillig att tömma äktenskapets bittra kalk?

»Hade något inträffat?» Vid denna fråga fäste jag mig mest, och därför upprepade jag den högt.

»Ja... något,» svarade han med skälfvande läppar, »eljes skulle jag inte dristat mig hit... För en stund sedan har jag nämligen fått ett telegram som... som gör en omstörtning i dina förhållanden, Ella... Man sände mig detta telegram, därför att jag naturligtvis ansågs bäst lämplig att kunna bereda dig på hvad som skett... Det är gamle prosten i Noregårds församling som...»

Andlös lyssnade jag till honom. Då Gösta nu emellertid gjorde en betecknande paus, framstötte jag alltjämt förvirrad: »Hvad har då hänt?... En omstörtning?... Hvad menar du?»

»Magnus Hägerklo är död,» sade han sakta. »Ett sorgligt dödsfall... I dag på morgonen fann man honom i skogen, träffad af ett vådaskott...»

Jag slog händerna för mitt ansikte och skrek högt till. Genast vid nämmandet af telegrammet hade jag anat någon sensationsnyhet. Denna öfversteg min förväntan.

»Man ber dig med det första komma till Noregård,» fortfor han och drog mig ömt intill sig. »Med omgående får du naturligtvis bref rörande vidare detaljer... och som närmaste arfvinge...»

»Således... således?» afbröt jag, utan att lyssna till honom. »Jag kan inte fatta denna växling!... Mitt kära gamla Noregård! Och en störtflod af tårar öfversköljde mitt ansikte.

»Således... således?» Jag hade sprungit upp. Tårarna slutade att rinna, hvarje nerv var liksom stålsatt och mina läppar sammanpressade sig hårdt. »Det var då således detta som... denna förändring, som dref dig hit?» Min röst hade blifvit hes, och endast med möda kunde jag få fram dessa ord.

»Åh Gabriella, hur kan du tro att?...»
 »Efter detta ha vi ingenting vidare att säga hvarandra...»

Jag vände mig ifrån honom. Den tyngd, som under de senaste dagarna lägrat sig öfver mitt bröst, var lättad. Den smärta, som hållit på att kväfva mig, var borta. De band, som fjättrat mig, voro slitna. Jag var fri.

(Forts.)

Kvartalsprenumeranter Idun och Iduns Modetidning

uppmanas att ofördröjligen förnya prenumerationen, enär upplagornas storlek i god tid måste bestämmas och senkommande löpa risken att bli utan ett eller annat af kvartalets första nummer.

Innehållsförteckning.

Tora Hwass; af M. J. (Med porträtt). — Islossning; poem af Ellen Lundberg, f. Nyblom. — Barn och kortspel; af Erny. — Iduns läkarartiklar. II.: Om dieten vid sjukdomar i matsmältningsorganen; af dr Otto Sandberg. — Sägner; berättelse af Hedvig Indebetou. (Forts.). — Skrifva bref; af Lennart Hennings. — Från Iduns läsekrets: När håren gråna... af Sara. — Ur notisboken. — Teater och musik. — Oupplösliga band; novell för Idun af Sylvia. (Forts.). — Tidssfordrif.

Tidsfordrif.

Redigeras af Sophie Linge.

Bidrag mottagas med tacksamhet.

Kapselsaga.

(Innehåller 74 »begrafda» geografiska namn.)

Drottning Holmgerd regerade fjorton långa år öfver Wenden. Hon var en from kvinna af storartad skönhet, med ögon som bernsten. Mången håld man fikade nitiskt efter hennes gunst, men den fagra regentinnan var obeveklig. En dag önskade hon andas fri och ren hafs-vind, sorglöst, vid viken. Solen dalade i glans. Måsar gungade på hvita vingar och från en al tonade siskans sång. Ibland hördes ock en hornlåt från ett hjon, som på närgränsande udde vallade sina får. Holmgerd lade kinden mot en hög torra alger och somnade med armen i en graciös böjning öfver hufvudet. Således observerade hon ej — bunden i sömngudens bergfasta omfamning — att det blef flod, innan hon visste rätt hur illa det stod till. Nu var hon ensam — hoffolket långt borta. Kunde de ana bara! Skulle hennes lif sluta här?

Hvad betydde nu för henne rikedom och anseende!

Det började att skymma. Hon ropade på sina lärnor, genomträngande, ifrigt. Vattnet stiger högre. Noble och herkulisk synes en man ila fram, lösande kappan under språnget. Kan Adalbert nå målet i tid? Ja, pantervig springer han från klip-pa till klip-pa öfver den skummande böljan. Seger!

Hon dolde ej den känsla som hon

ej kunde behärska gent emot honom. Full af rika förhoppningar sveper han sin dolma om hennes fina lem-mar och bär henne på hal, lerig ban, varsamt mot stranden.

Sagan ändas i en bröllopsall.
 S. L.

Charad.

Bror Erik kom i köket in Och hade huggit sig i handen, »Gif mig mitt första, vännen min,» Han sad' till mig och löste banden. Då kvälde fram en blodig väg, Jag vettskrämd rasade och gnällde. »Mitt andra!», ropte han och såg På mig med blick, hvars stora valde Mig kufvade och tystade. Mor var bekymrad, satt och grät Och suckade och sad: »Få se Om du ej krympling blir, då vet, Så väntar dig då blott mitt hela.» »Och grät ej så, nog bra det går. Af läkarn snart, det kan ej fela, Jag min mitt tredje höra får.» Sad' Erik tröstande och led Med hoppfull min, fast hjärtat sved.

Gåta.

»F. M. C.» tillägnad.

Det lyster mig att skrifa nu Af tre bokstäfver gåtor sju: Hvad finns i både ondt och godt? Hvad ej af eget val vi fått. Ett ord som mycket ändra kan. Hvad mången sökte, men ej fann. En stad. Ett ortnamn och ett djur. Nu har ni ordet eller hur?

Tim-tam.

Geografisk förvandlings-gåta.

Sy en ros ebau: stat i Amerika. Yra felb lek: vattenfall.

Ten dansar: provins i Spanien. Il lanternerna: ögrupp. Paulina: stad i Grekland. Rast och len: stad i Amerika. Sko hans arm: stad i Sverige. Ni de roman: provins i Frankrike.

Begynnelsebokstäfverna bilda namnet på en stad i Frankrike.

Siri K.

Tabula magica.

2	2	4	5
7	8	8	9
9	9	9	10
10	11	12	13

Omflytta talen i de 16 rutorna, så att sifferraderna — antingen man hopplägger dem lodrätt, vågrätt eller diagonalt — gifva summan 32.

S. L.

Sifferlogogryf.

- 5 3 = Husdjur.
- 3 4 = Betydelsefullt ord.
- 6 9 8 = Hur man bör gå.
- 8 3 6 5 = Nödvändigt vid socker-dricksbrygd.
- 4 7 6 = Ett stängsel.
- 1 7 6 8 = Finns på apotek.
- 1 7 6 = Ett fängelse.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 = Tillhör växthus.
 Esther S-n.

Vokalförändringsgåta.

Med a du får hvad mätta ofta göra,
 Med e hvad barn och dårar ej vi böra,
 Med i en färdighet som man skall ära,
 Med o ett namn ur nordisk gudalära,
 Med u hvad gärna blank du hafva bör,

Med y hvad man den stränge ofta hör,
 Med ä hvad på det krumma man kan göra,
 Med ö hvad som kan mycket småning-om förstöra.
 Sfinx.

Ifyllningsgåta.

0			0
	0		0
		0	
	0		0
0			0

De med 0 betecknade rutorna bilda, lästa uppifrån och ned, namn på två städer — en utrikes och en inrikes.

De vågräta raderna äro: 1) ett slags sigill, 2) ett urgammalt spel, 3) ett moskovitiskt namn, 4) hvad sjuklingen bör vara, 5) ett utkast bara.

A. X. C.

Lösningar.

Charaden: Träd-nött.

Diamantgåtan:

H
 R O M
 R O M A N
 H O M E R O S
 M A R A T
 N O T
 S

Palindromen: Nåd — dån.

HULTMANS Cacao & Chocolad rekommenderas som den bästa och vitsordas på det varmaste af professorerna hrr Joh. Lang, Seved Ribbing, Nils O:son Gadde, O. J. Ask samt doktor Olof Moberg.